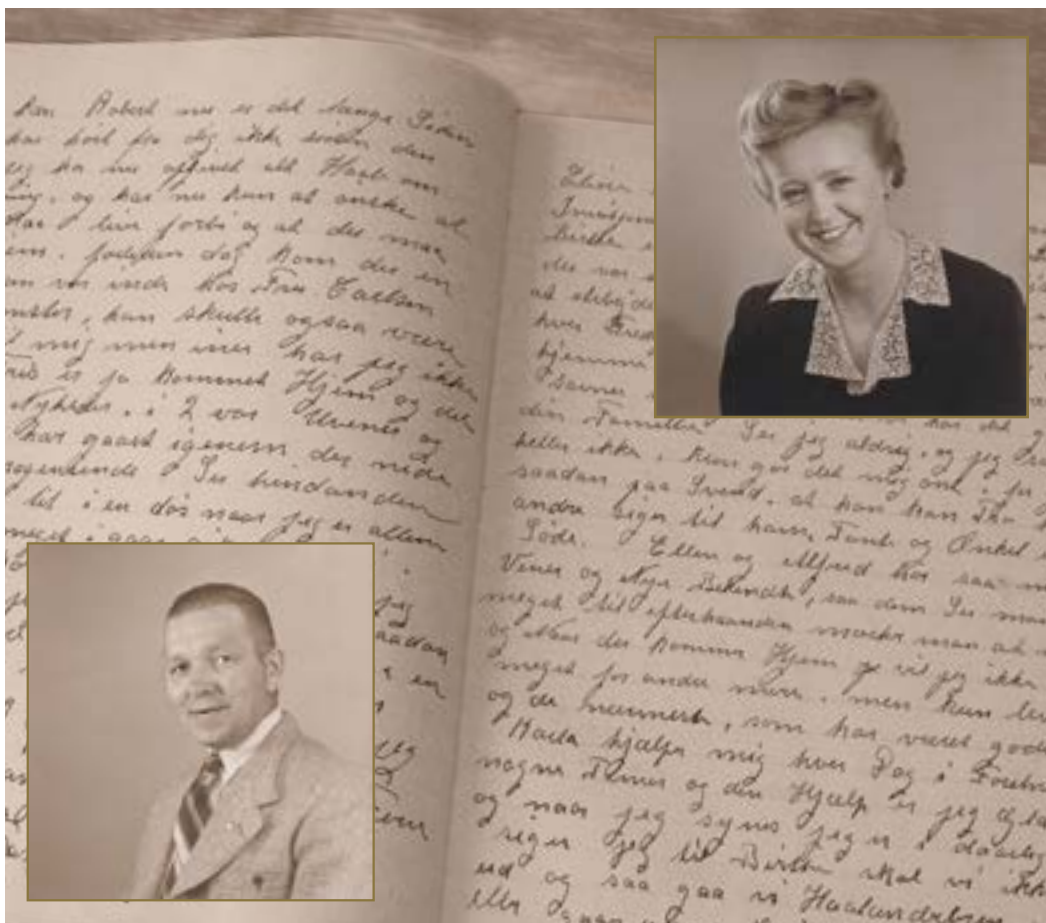

GLEMMER DU

TÅRNBY KOMMUNES LOKALHISTORISKE TIDSSKRIFT

JULI / AUGUST

DAGBOGEN FRA 1944

Tekla og Robert Jensen fra Kastrup

NUMMER 4 - 2022

Forsidefoto: Robert Christian Anton Jensen og Tekla Elenora Elisabeth Bentsen – gift Jensen – fotograferet efter krigen. Foto af dagbogsside fra Teklas notater fra sommeren 1944. Foto: Tårnby Stads- og Lokalkarkiv, B10122 og B10127

Kilder

A579 Tekla Jensens familie. Dagbog fra 1944. Der er kun angivet syv datoer, men nogle af de store begivenheder fra besættelsestiden er beskrevet, selvom det ikke er sket på den dato, Tekla har skrevet det under. Dagbogen er rettet for stavfejl, talesprog og lignende. Ved udeladelser skrives [...] og der er tilføjet forklaringen til teksten af redaktøren.

Korrespondance med forskellige historikere om besættelsestiden og de tilfangetagnes skæbner og måder at prøve at finde dem i kilderne.

- Kristensen, Henrik Skov: Gestapos fangelejre i Danmark. Horserød 1943-44, Frøslev 1944-45. Gyldendal 2021.
- Barfod, Jørgen H. Helvede har mange navne. 1994.
- Mågård, Jørgen: Fanger i Frøslevlejren 1944-45. 1974.
- Stræde, Therkel (red.): De nazistiske koncentrationslejre. Studier og bibliografi. 2009

Hvis du vil vide mere

Tjek arkivets del af bibliotekets hjemmeside på www.taarnbybib.dk

Copyright

Ophavsretten på billederne og illustrationerne tilhører Tårnby Stads- og Lokalkarkiv, en anden institution eller en professionel fotograf. Fotografierne må ikke bruges i andre sammenhænge uden tilladelse. Har du brug for et billede eller en illustration, kan du henvende dig til Tårnby Stads- og Lokalkarkiv.

For enkelte billeder har det været umuligt at finde frem til den retmæssige ophavsretsindehaver. Dersom Tårnby Stads- og Lokalkarkiv krænker ophavsretten, er det ufrivilligt og utilsigtet. Såfremt du mener, der er materiale, der tilhører dig, bedes du derfor kontakte arkiv.hb@taarnby.dk

Tidsskriftet Glemmer Du er udgivet af:

© Tårnby Kommunebiblioteker, Stads- og Lokalkarkivet

ISSN 1397-5412

Tidsskriftet GLEMMER DU

Tekst: Rune Engstrøm

Tekst og redaktion: Lone Palm Larsen

Layout: Susan Thrane Lund

DAGBOGEN FRA 1944

Tekla og Robert Jensen fra Kastrup

Da Robert Jensen blev taget af tyskerne i 1943, blev Tekla Jensen græsenke. Hun stod nu alene tilbage med ansvaret for at få livet for familien til at fortsætte, selvom ingenting var som før. Da følelserne blev for mange, skrev hun dem ned i en dagbog.

Det er en af få samtidige danske beretninger om, hvordan det var at være den tilbageblevne med en ægtefælle i en kz-lejr. Tekla levede med uvisheden om sin mands skæbne og med svære økonomiske vilkår, når den ene indkomst forsvandt samtidigt med krigens forhøjede priser.

Tekla Bentsen og Robert Jensen blev gift i 1926. Deres eneste barn, Birthe, blev født i 1927. De boede først i Kastruphuse, men omkring 1931 flyttede de først til Kastruplundgade 23, senere fik de deres eget hus på Søhøj Allé 19. Tekla og Robert foran Kastruphuse, som var en del af Kastrupgård. Yderst til højre sidder Ellen, som muligvis er den samme som nævnes i dagbogen.

Foto: Tårnby Stads- og Lokalarkiv, B10135

Mandag

5. juni 1944

Jeg vil nu herigennem fortælle dig alt, hvad jeg følt i dette frygtelige år 1943-1944. Jeg vil intet skjule, men fortælle dig alt. Måske ses vi to aldrig mere. Det hele er sort og håbløst. Selv min bøn til Gud er glemt, den jeg bad hver

dag. Min tid er så travl og knap, at jeg synes, jeg er blevet sjusket og usigneret – der er aldrig tid til at tænke på sit udseende.

Skriver jeg, hører jeg aldrig fra dig. Her må du høre det hele samlet. Jeg sidder i køkkenet og tænker på alle de gode dage, vi har haft sammen, men tårene presser på, og jeg har svært ved at fortælle dig det. Jeg længtes efter, at du skal tage mig i armene og kysse mig og være for mig. Den smule uvenskab, hvad er det mod alle de herlige ture vi har haft sammen. Kan du huske turen til Kullen [i Sverige, red.], til Bornholm, til Rørvig og Rødvig? Vores dejlige aftener ved kaminen.

Fra 1944 til 1946 ses Tekla og Robert som frugthandlere på Amagerbrogade 157 i Kraks Vejviser. Forretningen på Amagerbrogade må være erhvervet kort efter, at Robert blev arresteret af besættelsesmagten.

Sandsynligvis blev Robert arresteret efter den 20. august 1943, hvor datteren holdt op med at skrive sine indtægter og udgifter ind i bogen, som hendes mor senere brugte til dagbog.

Omkring 1947 åbnede de en blomsterhandel i Kastruplundgade 27 under navnet Tekla Blomster. Den lå i forbindelse med Teklas fars kul & koks forretning samt hans villa. Senere kom hendes brors virksomhed til at være der. Det var Bentsens Busser. Både hendes far og bror hed Albert Bentsen. Roberts forældre var også selvstændige erhvervsdrivende. De havde købmandsbutik på Søhøj Allé 14. De havde inden da været marketendere på Kastrup Glasværk på Alderdomsvej.

Du skriver hellere fattigdom, bare vi har hinanden. Men jeg siger nej. Jeg hader at være fattig. Det har jeg måtte prøve nu. Jeg har en spekulation med

Roberts forældre havde et hus på Søhøj Allé 14. De havde også en købmandsforretning dér. Senere fik Robert og Tekla et hus overfor i nr. 19. Formentlig er Robert og Teklas datter, Birthe, blevet passer af sin farmor i butikken, mens forældrene har været på arbejde.

Fotograferet 1931-1932.

Foto: Tårnby Stads- og Lokalarkiv, B10138 - beskåret

Tekla i soveværelset før krigen og alle bekymringerne. Rummet er med draperede gardiner, flotte tapeter og hvidt sengearrangement med et toiletbord med et trefløjet spejl. Formentlig taget ca. 1931-1932.

Foto: Tårnby Stads- og Lokalarkiv, B10137 - beskåret

at få det til at rende rundt, at jeg tænker tit, hvor ville det være nemt bare at åbne for gassen og så fred. Der bliver sagt: Hvorfor sælger du ikke? Kan du ikke forstå, når den forretning er mit store håb. Min tanke har været, at vi skulle arbejde os op. Men skal det hele mislykkes, er der en udvej, og det plager mig og nager [svært at læse, red.] mig. Den siger, det er da så let – bare dreje

Mandag
5. juni 1944

Olga Henriette Jensen og Albert Frederik Bentsen – begge var fra Kastrup. De fik syv børn, hvor datteren, Tekla Elenora Elisabeth Bentsen var den ældste. Hendes mor bærer muligvis den omtalte guldkæde, der blev pantsat. Fotograferet omkring 1931 – måske til forældrenes sølvbryllup. **Foto:** Tårnby Stads- og Lokalkarkiv, B10129 - beskåret

til på hanen. Jeg kæmper for at lade være. Jeg var godt nok med far i cirkus i går, og far sov her i nat, men når jeg sidder og spekulerer, er det det samme igen, hvornår bliver himlen blå.

Far bliver ved med at tale om de penge: låne penge hos moster eller onkel eller i Store Magleby. Jeg kan ikke få mig til det. De ved, jeg kører på pumperne. Fru Jakobsen [det har ikke været muligt at finde ud af, hvem hun er, red.] er også sød og rar, men hun siger: ”De sparer ikke nok. De bruger for mange penge. Spis noget mere grød!” Snart skal jeg heller ikke have mad, der er ordentlig, så er det hele jo håbløst. Hun havde lovet at betale min december termin, der først blev betalt til juni, men kunne ikke da en del af hendes kunder er blevet arbejdsløse. Så vidste jeg ikke, hvor

jeg skulle skaffe pengene fra, kørte så ind til Alfred med dine tre sæt tøj og frakker og min frakke, og der blev min frakke stjålet. Han kunne ikke engang passe ordentligt på det. Så nu har jeg ingen frakke. Mors guld-kæde har jeg pantsat for at kunne købe varer på torvet. I morgen bliver jeg nødt til at låne Birthes kæde for at skaffe penge til bevis [for pantet, red.]. Jeg kan ikke finde andre udveje, fordi tøjet vil de ikke have endnu.

[...] Folk tror jeg er glad og klarer skærene. Jeg er den fødte skuespiller for, hvad angår det dem, hvad jeg føler og lider. Sådan bliver man. Blomster-konen overfor har også haft travlt. [Muligvis Amagerbrogade 156 på hjørnet til Hans Bogbinders Allé – Magnita Andersen, red.] Jeg havde ikke fortalt det til nogen. Så sagde hun til viktualiehandler Espensen [det er uvist om, det var butikken, der lå på Kastruplundgade ejet af Espensen i 1943, red.]: ”Nå, det bliver nok en kikser med, at fru Jensens mand kom hjem.” ”Gud, ved De ikke det – det ved hele Amagerbrogade.” Så det går godt!

Din kære bror, Knud, [Knud Sofus Knigge født i 1897 uden for ægteskab, da hans mor var omkring 16 år gammel, og halvbror til Robert, red.] havde jubilæum med stor middag i forgårs, men jeg var ikke inviteret. Godt det samme, fordi jeg var ikke gået med alligevel. Ham og jeg, vi er fuldstændig færdig med hinanden. Tænk dig, dagen efter din dom stillede han inde i forretningen sammen med Metha. [...] Han sagde, at jeg aldrig havde været noget for familien, men søgte at holde dem udenfor. At jeg måtte sælge huset, og når jeg solgte min grund i Rørvig og fik Birthes ugeløn, så sad jeg ganske godt økonomisk i det. Men jeg var stædig og ville ikke mit eget vel. [...]

I 1930 arbejdede Robert som porcelænsarbejder på Dansk Porcelænsfabrik i Kastrup. Tekla var tobakstilbereder på Hirschsprung tobaksfabrik i Tordenskjoldsgade.

I 1940 var Robert chauffør for Københavns Lufthavn, som på det tidspunkt var overtaget af værnemagten. Tekla var stadigvæk på Hirschsprung tobaksfabrik.

Mandag
5. juni 1944

Tekla og Roberts havde en drøm om eget hus, som de selv lod bygge. De arbejdede begge for at få råd til drømmen. Tekla ville ikke lade deres drøm i stikken og sælge huset for at få en hurtig indtjening. Hun tænkte langsigtet: når manden kom hjem, så skulle de igen bo i huset. Huset har en høj kælder og der er en lille trappe op. Formentlig fotograferet kort efter overtagelsen omkring 1937-1938. **Foto:** Tårnby Stads- og Lokalarkiv, B10136

Lige da du var kommet afsted, kom han også ind i forretningen og sagde [...] du kunne have fået hans papirer at flygte på. Jeg svarede ham, at du ønskede at tage din straf. Hvilket han sagde til, det lyder jo meget kønt, men en ting der er godt og skal siges, at det er hans idé med forsvareren. Jeg vidste jo ikke, hvordan det var, fordi det var tysk krigsret. Farmor [det må være Roberts mor, som blev kaldt farmor, da Birthe blev født, red.] kom over og spurgte mig, om jeg ville være med, og jeg vidste ikke i øjeblikket mine levende råd, da jeg ikke ejede penge. [...] Så sagde Knud inde i forretningen, om de så skulle sælge alt, betød det ikke noget. Men han kunne sagtens blære sig, han glemte nemlig at sige, at det kun blev 75 kr., og når din mor skulle give det halve, kan jeg ikke forstå, de skulle sælge alt. Så sagde jeg, hvad det bliver over, betaler jeg selv, og hvis jeg må få lov, når det ikke er mere end de 75 kr., vil jeg gerne have lov at betale det halve af pengene. Der blev svaret fra din mors side bestemt nej, fordi der var betalt. Så de trumfede over mig. Jeg havde altså betalt sagføreren med deres penge. [...]

I 1943 da Robert Jensen blev tilbageholdt af den tyske besættelsesmagt, har han næppe vidst noget synderligt om, hvad der rent faktisk skete med fangerne i koncentrationslejrene i Tyskland. I disse arbejdslejre kunne fangerne ikke arbejde sig ud i friheden, som det blev påstået. Hvor forfærdelige de nazistiske lejre var, blev først langsomt afsløret, efter de blev oprettet ved Hitlers magtovertagelse i 1933. Den danske, borgerlige presse skrev i lang tid kun om dem som arbejdslejre.

I Danmark skrev den illegale presse i flyvebladene om slette forhold, ernæring og hygiejne under al kritik. Særligt i løbet af 1944 blev det mere klart, hvor umenneskeligt det var. Derfor fik de danske fanger Røde Kors pakker, som hjalp mange med at overleve. Pakkerne begyndte i slutningen af september 1944.

Du kan læse mere f.eks. i
De nazistiske koncentrations-
lejre. Studier og bibliografi.
Red. Therkel Stræde.

Da din dom så til nytår blev nedsat, ringer fru Carlsen [det har ikke været muligt at finde ud af, hvem hun er, red.] og siger den glædelige nyhed. Hun siger, jeg ikke må sige det til et menneske, fordi dommen ikke er stadfæstet. Så synes jeg, det var synd for farmor, jeg ringer ud og siger den glædelige nyhed, da hun også skulle dele glæden. Men 1. Nytårsdag da jeg kommer derover, spørger hun om, vi ikke skulle fortælle det til Svend [Svend Åge Jensen, Roberts lillebror, red.], da

Robert i lænestolen i 1934, dengang han var i sikkerhed – langt væk fra de nazistiske koncentrationslejre, hvor hver dag var en kamp. **Foto:** Tårnby Stads- og Lokalarkiv, B10124 - beskåret

Mandag
5. juni 1944

han altid kunne tie stille, men Svend fortalte Valborg det [i folketællingen 1940 boede de i halvdelen af Roberts mors hus, red.], og så var spillet gående. Valborg fløj ud på Frederiksberg [til Knud og Metha, Roberts ældste bror og svigerinde, red.] og sladrede, at jeg holdt familien uden for alting. [...]

Du skal have alt at vide, og dette er ikke løgn, men sandhed. Da jeg kom til julefrokost hos din mor, begyndte hun at græde, at jeg måtte love hende ikke at være hendes søn utro. Tænk dig, så lavt tror de om mig. Mig som aldrig i den retning har svigtet. Du forstår, tankerne myldrer frem, og det skal ud. Så fik jeg også skyld for, at jeg vidste, hvornår du skulle til Tyskland. Du ved ligesom jeg, at vi intet vidste. Knud ringede, at nu var han træt af at løbe på banen, han trængte til søvn. Som du ved, fik de også lokket mig

Iblandt de fotografier, som arkivet har fået om Robert og Tekla, lå dette foto. Måske har det forbindelse til Anden Verdenskrig. Det vides ikke, hvor fotografiet er fra. Ikke engang om det er danskere eller tyskere, der er på den anden side af pigtråden. Barakkerne er skorstensløse, de ligner ikke noget fra de nazistiske lejre og heller ikke Frøslevlejren. Stedet ser temmelig trøstesløst ud. **Foto:** Tårnby Stads- og Lokalarkiv, B10105

på banen, hvor jeg stod og faldt om. Det var den dag, jeg kom ud til dig, og du kunne se, der var noget i vejen. [Tekla har nok besøgt Robert i det tyske fangenskab, red.] Som du hører, har jeg nu i et halvt år været uden omgang med din familie. Er vist nok familiens sorte får.

Da du var i Tyskland, og der gik så lang tid, inden jeg hørte fra dig, så ringede din mor til fru Carlsen for at spørge om, det var rigtigt, at vi ingenting hørte. Mig troede hun ikke, selvom hun hele tiden har fået alt at vide, læst alle dine breve og din dagbog. I den senere tid har din mor været meget flink.

Det vides ikke, hvorfor Robert blev sendt i kz-lejr. Da han allerede blev taget i 1943, er sandsynligheden størst for at det havde noget med de jødiske flygtninge at gøre. Der var mange i Kastrup, som var involveret i sejladsen til Sverige. Eksempelvis kunne det være for at skaffe benzin til sejlturen eller lignende. Teklas mors familie, som også hed Jensen, havde flere bådførere i familien og tilknytning til andre i Kastrup. Under krigen sejlede de flygtninge til Sverige.

En anden mulighed kunne være trykning af illegale blade, som blandt andet foregik i Københavns Lufthavns trykkeri – lige for næsen af tyskerne. Sedlerne blev gemt i klodserne, der blev sat ved flyenes hjul for at blokere dem. Derfra blev bladene transporteret videre ved andre modstandsfolk.

Robert Jensen har ikke kunnet findes i de lister, der er udgivet om de nazistiske koncentrationslejre. Ej heller i de databaser, som er udført af Frihedsmuseet. Meget dokumentation om fangerne forsvandt, da Shell-huset blev bombet af de allierede, og meget blev ødelagt de sidste dage af krigen af tyskerne for at fjerne beviser mod dem selv. Det er derfor langt fra alle, der kan findes kilder om. At finde en enkelt person – ved navn Jensen – er som at lede efter en nål i en høstak.

Da der i Danmark fra 1940 ikke var fri presse, og myndigheder ikke var uafhængige, fik rygterne ofte frit spil: om domsudsættelse, om mulighed for at vinke farvel på banen og om hurtig hjemsendelse fra kz-lejren samt en lang række andre forhold.

Mandag
5. juni 1944

Familien som den tog sig ud i 1941, da Birthe får taget det typiske konfirmationsfoto mellem sin mor og far, men taget foran deres hus på terrassen på Søhøj Allé 19. I familien kaldes vejen blot for højen.
Foto: Tårnby Stads- og Lokalarliv, B10139 - beskåret

[...] Så skulle jeg ud at se til tante og onkel, og hvem sidder der og blærer sig i havestolen. Det gør Knud, så jeg vendte lige så rask om igen. Hvor jeg dog hader synet af ham. Alt hvad han har gjort, er gjort i en god mening, siger din mor. Synes du det? Jeg kommer aldrig til det. Og har de svigtet mig i en stund, hvor jeg trængte til dem, kan jeg også være alene resten af tiden. For Metha sagde nemlig til onkels fødselsdag, at nu kom du jo snart hjem, og hvad jeg havde tænkt mig – og der fik hun det svar. Det littede at få talt med dig.

Godnat!

I dag har far været hos sagføreren for at få et lån i huset. Mon det går i orden? Mon onkel synes om det? Jeg er sådan i vildrede med, hvad jeg skal. Tør vi nu det lån, og der ikke kommer gang i forretningen, hvad så? Så har jeg kun forøget gælden. Som Knud sagde, at

jeg havde ikke ret til at stiftet gæld. Jeg glemte at sige dig, at den dag han var inde i forretningen for at skabe sig, sad moster [det må være Teklas søster, Meta, som blev kaldt moster, da Birthe blev født, og fordi der er flere med det navn i familien, red.] og hørte hvert et ord. Da han var gået, faldt jeg sammen i krampegråd, og min søster løb hele Amagerbrogade igennem for at få en vogn, som kørte mig hjem til fru Jakobsen, som så har hjulpet mig på ret køl. Hun har været vældig sød imod mig i den tid. Hun gav mig mange nervepiller.

Jeg er gledet ned af trappen i dag inde i forretningen og vredet min ankel. Det gør så ondt, men det går over til i morgen.

Du kan tro, det er et stort slæb med alle de planter i butikken, men de har givet en god fortjeneste. Vi har solgt tre kasser tomatplanter, to kasser

Fredag
9. juni 1944

Fra noget familie i Store Magleby lånte Tekla efter krigen Amagerdragter, som hun brugte i butikken på Kastruplundgade til salgsfremstød og ved indsamling til Børnehjælpsdagen.

Laila og Ina hjalp til i butikken samt var barnepiger for børnebørnene, Jan og Susanne. Det er Susanne, der står i midten. Fotograferet omkring 1957-1958.

Foto: Tårnby Stads- og Lokalarliv, B10141

selleri, en kasse landløber, en kasse latyrus, to kasser asters, to kasser nelliker, en kasse tagetes, syv kasser salvia, to kasser petunia, fire kasser stedmoderblomster, 1½ kasse bellis og i morgen får vi begonia. I morgen søger jeg ekspeditrice, mon det går? Jeg tror ikke, vi har råd til det, men jeg kan ikke være alene i sommer. Hvor er det dyrt at gå på torvet. En kasse tomater 30 kr. til pinse 60 kr., en snes blomkål 28 kr., spidskål 18 kr. Min pung vil ikke slå til.

Jeg har været i Store Magleby, deroppe taler de altid så pænt om dig. Godnat, jeg vil sove ind med tanken om, vi snart må ses.

Tösen

Lufthavnen blev af mange under krigen regnet for et oplagt bombemål, men der var efterretninger til de allierede om, hvad der skete på lufthavnens område, lufthavnen i Kastrup blev ikke brugt til troppetransport og andre strategiske krigsformål, men til oplæring af nye piloter. Tyskerne kamouflerede benzinlagrene og satte attrapperne af fly ud for at narre de allierede, hvis de ville angribe. **Foto:** Tårnby Stads- og Lokalarkiv, B10060

På en mark i Tømmerup ejet af Bertel Jansen styrtede et tysk fly ned, det var tæt ved Bjørn Jensens mark, som forsigtigt tog et lidt sløret foto den 4. juni 1944. Helt ufarligt var det ikke at bo ved den tyske øvelsesplads. **Foto:** Tårnby Stads- og Lokalarkiv, B9049

Mandag
19. juni 1944

Onkel vil altså ikke gå med til at låne på huset. Jeg ved ingen anden udvej end at leje huset ud. Der er nok, der har spurgt, men der er ingen, der tør flytte ud til lufthavnen. [Nogle forsøgte at flytte væk fra København og balladen, andre flyttede tættere på deres arbejde, så vejen ikke blev så lang og besværlig under spærretid, red.] Nu er der 12 dage til den første, og hvad gør jeg, hvis jeg ikke får lejet ud. Jeg skal bruge 500 kr. til den første.

Albert [Teklas bror, red.] har tilbudt, at jeg må flytte ned til far, da far ikke behøver at have et helt hus for sig selv, men Birthe synes ikke om ordningen. Hun er jo altid så glad for sit hjem, men da vi kan spare alle brændselspenge og lys og gas. I dag har en ingeniør ringet, at han vil se på huset i aften. [...]

Tekla

Tirsdag
20. juni 1944

Så kom den ingeniør for at se på huset. Han ville leje huset for 140 kr. om måneden og betale et 1/2 år forud. Bare det ville gå i orden, så ville jeg betale huslejen til den første med de penge – og løse mors og Birthes guldkæder hjem.

Hvor jeg har drømt i nat. Jeg var ovre for at hente dig og måtte træde over en hel masse lig. En nat drømte jeg, at du kom for at hente mig i haven, men hvor var jeg skuffet over, at det ingen virkelighed havde.

I dag har sagføreren skrevet, svaret er kommet fra Tyskland, I kommer ikke hjem. Hvad skal vi dog gøre, hvor er det hele fortvivlet. Nu skal vi søge hos Udenrigsministeriet, men jeg har snart tabt troen på, at det lykkes. Mon vi nogensinde ses mere? Hvor er her også kedeligt at gå alene her i forretningen, jeg har snart ikke mere energi.

Kære Robert. Ingeniøren har ringet. Han har lejet huset, vi får 1/2 års forud. Hvad siger du? Der var jeg heldig – 840 kr. hvor må vi være

glade. Jeg ejede ikke penge til forretningen, men kan nu klare mig i et stykke tid. Bare nu Birthe ville forstå det og glæde sig på mine vegne.

Du kan ellers tro, at fremmede er gode ved mig. For eksempel damen henne i manufakturforretningen. Hun er så enestående sød ved mig, hun ved ikke, hvor god hun skal være ved mig. Og fru Røn [hun havde naboforretningen på Amagerbrogade, red.], Eline og Albert [Teklas bror og svigerinde, red.], Karen og Peder, Metha og Villy, Karen og Anna, Ragnhild og Viktor, Ruth og Ejnar.

Alfred og Ellen kan også være meget søde, men der bliver man alligevel kun inviteret, når de er alene – aldrig når de fester. Alle de mennesker, må du huske på, når vi igen får det godt. Og fru Jakobsen, Vally [Teklas kusine, red.] og Karla samt tante Petrine

[Petrine blev gift med bådsmand Hans Cornelius Jensen, som var Teklas morbror. Petrine og Hans har en datter Vally, red.].

For ikke at forglemme far, og Dagmar som har lånt mig 500 kr., Vally 200 kr., fru Jakobsen 400 kr. og far 200 kr. – og Albert 400 kr., så der er noget at afdrage, kan du tro. Nielsen har været flink til at låne mig fra den ene uge til den anden. Den slags ting glemmer jeg ikke så let.

Tekla

Et foto af Robert og hans datter Birthe fra omkring 1930 - dengang boede familien i Kastruphuse, hvor der var das og vandpumpe i gården. På trods af 1930ernes depression, inflation og krise fik familien alligevel råd til at bygge deres eget hus. De flyttede omkring 1931. **Foto:** Tårnby Stads- og Lokalkarkiv, B10132

Tirsdag
20. juni 1944

Alle Birthes kammerater har vel nok været enestående i denne vinter, kan du tro. De har sørget for, at den ikke blev lang og kedelig, besøgt os lige så tit de kunne og været hjælpsomme. Birger kommer nu til sommer for at slå græsplænen og ordne forhaven.

Tekla

Det var et stort arbejde at have en blomster- og grøntforretning. Tidligt op om morgenen for at tage på torvet for at handle varer ind, tilbage til butikken for at sælge dem. Butikstider fra morgenen til aften og tit både lørdag og søndag – måske med en enkelt lukkedag.

Tekla Jensen står foran sin blomsterbutik på Kastruplundgade. Til højre står barnebarnet, Susanne født i 1951. Fotograferet omkring 1957-1959.

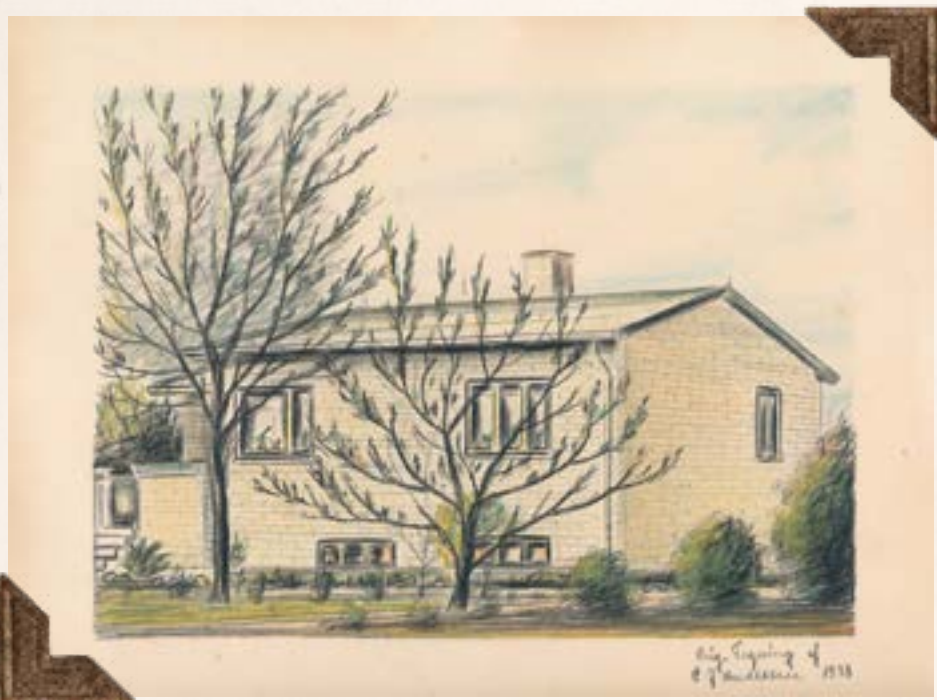
Foto: Tårnby Stads- og Lokalarkiv, B10140 - beskåret

Søndag
25. juni 1944

Kære Robert, atter en skuffelse. I lørdags måtte jeg sige fru Frederiksen op på stående fod. [Hr. og fru Frederiksen har desværre ikke kunnet identificeres, red.] Tænk dig, hun stjal

fra mig. Ekspeditricen i viktualieforretningen har haft hende under kontrol en hel uge, hun slog ikke kassen op om morgenen, når jeg var på torvet. Så sagde de det til mig, og jeg satte en revisionsliste på, så manglede der 4 kr. i kassen.

Jeg var så nervøs, så jeg rystede over, at jeg skulle sige det til hende, men hun nægtede og græd. Så ville jeg ikke give hende de sidste 50 kr. på afdraget af lånet. Så mente fru Røn, at jeg skulle holde dem tilbage, men jeg kunne ikke, da det kom til stykket. Var det dumt? Hendes mand er jo også i Tyskland, så hun har heller ikke så meget, men hun havde nu ikke fortjent det.

Tegning af huset på Søhøj Allé 19 set fra haven med den store terrasse, som familien sov på den sidste aften, inden huset blev udlejet. Da Tekla udlejede huset, var det muligvis også med i aftalen, at hun skulle holde hus og have samt gøre rent. Original tegning af C.J. Andersen, 1938.

Illustration: Tårnby Stads- og Lokalkiv, C4

Søndag

25. juni 1944

Vi havde en dejlig søndag i går – den sidste vi skulle nyde, mens vi har huset. Far, Ejnar, Eline og børnene var deroppe – og Dagmar. Vi sov ude på terrassen og havde en god søndag.

Hvor er alting sørgeligt. Tivoli er bombet, Kgl. Porcelænsfabrik, Langelinie Pavillonen, geværfabrikken og Studentergården. Så nu er der spærretid igen. Hvad skal alt det blive til, være hjemme kl. 8 om aftenen på sommerdage. Den krig bringer vel nok ulykker.

Geværfabrikken – i folkemunde kaldet Riffelsyndikatet, som A.P. Møller ejede en tredjedel af, blev udsat for sabotage. Den 22. juni 1944 havde modstandsfolk heldet med sig – efter to tidligere forsøg. De fik ødelagt fabrikken ved den største aktion og eksplosion, som modstandsbevægelsen stod for. Fabrikken producerede maskingeværer til Tyskland på opfordring fra A.P. Møller selv.

Som følge af denne og andre sabotager foretog tyskerne bombningen af forskellige steder, der var betydningsfulde for danskerne. Det blev kaldt schalburgtage. Blandt andet blev Tivoli bombet af Peter-gruppen natten mellem den 24. og 25. juni 1944. Også de øvrige bombninger, som blev nævnt af Tekla, var schalburgtage, men tyskerne beskyldte i pressen modstandsbevægelsen for at have stået for dem.

Efter dette indførte tyskerne spærretid fra kl. 20 til kl. 5 om morgenen. Det udviklede sig til folkestrejken, som varede fra fredag den 30. juni til onsdag den 5. juli 1944.

Som du ved, har jeg ladet Birthe tage på højskole, da jeg synes, det ville være gavnligt for hende, men det er lidt slemt. Jeg savner hende meget. Jeg skulle både være far og mor for hende i hendes allervanskeligste alder. Så mente jeg, at der fik hun al den oplysning, hun behøvede.

Hun var forelsket i John. Jeg synes blot, han er så ung, ellers er han flink nok, men der er så meget vrøvl med hans mor. Birthe græd mange tårer en aften for hendes skyld. Så jeg synes, at det var sundere med den luftforandring. Selvom nogen mennesker siger, hun skulle være blevet hjemme hos mig, men jeg er blevet så selvstændig, så det rager ikke dem, hvad vi foretager os. Sådan bliver man.

Jeg har fået Karla til at hjælpe mig lidt i forretningen. Du kan tro, hun kan gøre rent, så det kan ses.

Tekla

Kinopalæet udsat for schalburgtage natten mellem torsdag den 30. og fredag den 31. marts 1944. Vinduer blev knust på Gl. Kongevej, Vodroffsvej, Bagerstræde og helt ved passagen ved Det Ny Teater på grund af eksplosionen. **Foto:** Tårnby Stads- og Lokalkiv, B10038 - beskåret

Mandag
3. juli 1944

Nu er det længe siden, jeg har skrevet. Jeg har ikke haft tid. Vi oplever nu de frygteligste dage, du kan tænke dig. Her er generalstrejke i København og omegn – og alt er lukket. Vi måtte lukke fredag middag efter en meget travl formiddag. Vi solgte for 600 kr., men vi var også godt trætte, kan du tro.

Jeg havde ingen mad fået i et helt døgn, så travlt havde jeg haft. Først hjem for at gøre rent i bungalowen til kl. 11.30 om natten, så op om morgenen kl. 5, så der gad jeg ikke at drikke noget. Det var jeg for træt til. Da jeg så kom hjem [til forretningen, red.], var der helt sort af mennesker – og der var helt fuldt af mennesker ud på gaden.

Da jeg så havde udsolgt af alting, var der en mand, han skabte sig sådan, fordi vi ikke havde flere kartofler. Han truede med at ødelægge hele butikken, hvis han ikke fik nogen.

Nu har strejken varet fem dagen, og der er ingen udsigt til at den holder op. Folk kræver ”Schalburg’erne” [Schalburgkorpset, red.] ud af landet og

De offentlige vandforsyninger blev under folkestrejken besat af tyskerne, som lukkede for vandet. Folk forberedte sig ved at hente ekstra vand. Tyskerne kunne ikke lukke for vandet på små private vandværker og vandpumper, som fandtes uden for byerne. **Foto:** Tårnby Stads- og Lokalarkiv, B1758 - beskåret

Da folkestrejken brød ud i protest mod den tyske besættelsesmagt, søgte københavnerne bl.a. ud til Amager for at købe grøntsager.

Her er flere i fuld gang med at grave kartofler op hos gårdejer Ole Olsen fra Tømmeruphøj i Tømmerup. **Foto:** Tårnby Stads- og Lokalkarkiv, B1979 - beskåret

mange andre dele. Der dræbes mange mennesker hver dag. Og der går du og aner ingenting. En lille pige har fået hjernen skudt ud, et barn dræbt i sengen af en kugle, der gik gennem ruden, to krøblinge på ”arbejdsskolen”. Man må ikke være mere end fem på gaden, og de sad flere inde i deres have.

Mange forretninger er ødelagte. Alt inventaret brændt. Bulldog er fuldstændig raseret. [Varehuset Bulldog blev stormet den 30. juni 1944, red] Kvinder og børn stjal alt, hvad de kunne bruge, mens andre ødelagde og slog i stykker. Spækhøkerforretningen har de slæbt flæsken ud på gaden og delt. Var manden nazist, smed de møblerne ud på gaden og brændte dem. Det er grufulde ting, vi oplever. Barrikader. En brændende flyttevogn. Tyve trillebøre. Torvevogne. Brændende tjærebøtter og masser af brosten. Men nu bliver folk tvunget til at lægge dem på plads. Ligesom de går på gaden, må de deltage i oprydningsarbejdet. Oven på omnibusserne ligger der soldater med maskingevær – tre soldater på hver bil.

I dag prøvede vi på at skaffe kartofler – 800 pund. Karl [Teklas bror, red.] og jeg kørte ind med dem, skønt der var stor risiko ved det. Men kunderne blev glade for det, og handlen foregik af bagdøren. Fire snese blomkål og tre kasser tomater og agurker havde vi med. Jeg solgte for 434 kr.

Mandag
3. juli 1944

på fire timer – ikke dårligt, vel? Godt Birthe ikke er hjemme og ser al den elendighed. Jeg sendte din mor en blomst i går – en til 5 kr. Hun havde jo fødselsdag.

Nu kan jeg ingen breve få fra Birthe – og ingen fra dig. [Måske en henvisning til folkestrejke uden levering af post, red.]

Tekla

Torsdag
14. september 1944

Kære Robert, nu er det længe siden, jeg har hørt fra dig. Ikke siden den 19. juni. Jeg har nu opgivet alt håb om benådning, og har nu kun at ønske, at krigen må blive forbi, og at du må komme hjem. Forleden dag kom der én hjem.

Han var inde hos fru Carlsen med blomster, han skulle også være kommet til mig, men endnu har jeg ikke set ham. Fris [ukendt stavemåde, red.] er jo kommet hjem, og det var dårlige nyheder. I to var uvenner, og alt det du har gået igennem dernede. Tror du, vi nogensinde ser hinanden mere? Jeg går tit i en døs. Når jeg er alene, så tænker jeg meget. I går gik jeg op i en sporvogn og kørte halvvejen, så kom jeg i tanke om, at jeg var på cykel – og sådan er det tit. Bare man ikke ender på en galeanstalt. Jeg må regne alt igennem to gange, og jeg tror alligevel tit, jeg regner forkert. Tankerne er andre steder. [...] Jeg er så træt i mit hoved, men det kan far ikke forstå.

Eline er taget til Fyn, Albert [Teklas bror og gift med Eline, red.] er bange for situationen. Hun har nu været væk i fjorten dage. Birthe er nu kommet hjem fra højskole. Der var stor gensynsglæde, og hun er begyndt at arbejde igen – giver undervisning i gymnastik hver fredag aften. Det går godt med at bo hjemme hos far. For Birthe er det værst, hun savner sit hjem, men vi har det godt her.

Din familie ser jeg aldrig, og jeg savner dem heller ikke. Kun gør det mig ondt, fordi jeg stolede sådan på Svend, at han kan tro, hvad de andre siger til ham. Tante og onkel er jo altid søde.

Teklas mor døde i 1941, så hendes far var alene tilbage i huset på Kastruplundgade 27, hvor han også havde sin forretning med kul & koks. Senere flyttede sønnen sin virksomhed, Bentsen Busser, til stedet fra Saltværksvej 41. Teklas barnebarn, Susanne pudser folkevognen på pladsen foran huset i Kastruplundgade. Fotograferet omkring 1958-1959. **Foto:** Tårnby Stads- og Lokalarkiv, B10142 - beskåret

Ellen og Alfred har så mange venner og nye bekendte, så dem ser man heller ikke meget til. Efterhånden mærker man, at man er alene, og når du kommer hjem, vil jeg ikke være så meget for andre mere, men kun leve for os selv og de nærmeste, som har været gode ved os.

Karla hjælper mig hver dag i forretningen nogle timer, og den hjælp er jeg glad for. Når jeg synes, jeg er i dårligt humør, siger jeg til Birthe: ”Skal vi ikke gå lidt ud?” Så går vi til Hollænderbyen eller biografen, eller går ud for at spise. Jeg har ikke råd til det, men gør det alligevel. Ellers bliver det hele trist. Gid jeg kunne vinde penge til en ny vinterfrakke.

Da 400 fanger fra Frøslevlejren blev deporteret til nazistiske koncentrationslejre fredag den 15. september 1944, udløste det proteststrejker over hele landet de følgende dage.

Den 19. september 1944 blev det danske politi beordret arresteret og deporteret til Tyskland.

Torsdag
14. september 1944

Også for det internerede politi kunne det have fatale konsekvenser at være i tyskernes varetægt. Begravelse af overbetjent Røgild Nielsen, der døde den 16. januar 1945. Æresvagt af danske politifolk. Politibetjent K.O. Møller fra Tårnby Politi er nummer to fra venstre. På dette tidspunkt havde de tilfangetagne betjente fået status som krigsfanger og ikke som civile fanger i kz-lejrene.

Foto: Tårnby Stads- og Lokalarkiv, B8989 - beskåret

I disse dage er den gal igen. To gange efter hinanden har der været sympatistrejke fra lørdag middag til mandag middag og fra tirsdag til torsdag morgen. Hvis den så er forbi. De har nemlig taget hele det danske politi – 1.700 mand og sendt dem til koncentrationslejr i Tyskland. Så her er røveri. Det er ikke sjovt at stå bag disken, når folk stormer butikken for at få kartofler. Vi må hele tiden have stort lager.

Karl [Teklas bror, red.] er rejst til Sverige, så jeg må tage mig lidt af Hanne [svigerinden Johanne Christensen - gift Bendtsen, red.] og børnene. Det er underligt at møde Valborg og ikke hilse på hinanden, men hvorfor skulle jeg gøre det. Hun hilser kun, når hun har Svend med, fordi han hilser nemlig altid.

Godnat min ven, og kom snart hjem til os, inden jeg bliver alt for selvsikker.

Tøsen

Robert Jensen kom hjem med de hvide busser, fortæller hans barnebarn. Han har været igennem et umenneskeligt helvede i de nazistiske koncentrationslejre.

Tekla og Robert blev forenet igen. De fejrer deres sølvbryllup i 1951. Dagbogen har arkivet modtaget i 2022 af deres barnebarn, som altid har ønsket, at ordene skulle udgives. **Foto:** Tårnby Stads- og Lokalarkiv, B10116

Hun skriver om sin mormor: ”Jeg elskede min mormor meget højt, og har oplevet hende, som en kærlig, hjælpsom, meget kreativ og dygtig blomsterdekorator og forretningskvinde. Hun var fyldt med humor og havde masser af gåpåmod. Hun elskede hele sin familie og var altid på farten, til hun var langt over 80 år – med en hjælpende hånd som en dygtig kok og fremragende bager. Vi nød alle hendes gunst. Min mormors hjerte stoppede midt i en vittighed, hun fik en glad afsked med livet. Det smerter mig, når jeg læser dagbogen om alle hendes bekymringer, smerte, svigt, ensomhed – hendes supersensitive væsen, hendes stædighed og kvindekamp for selvstændighed. Jeg er superstolt af hende. Hun kom godt igennem denne svære tid og bevarede troen på Gud og kærligheden”. *Susanne Krejsing*

Robert Jensen foran varebilen, som han kørte på torvet i om morgenen sammen med Tekla for at hente friske blomster til Tekla Blomster.

Fotograf: Fotograferet omkring 1955-1959.

Foto: Tårnby Stads- og Lokalkarkiv, B10114 - Beskåret

Vil du fortælle det du ved om modstandsarbejdet i Tårnby Kommune?

Der har været modstandsarbejde blandt fiskerne i Kastrup, mellem lufthavnens personale, på Syrefabrikken, næsten hele amatørteaterforeningen knyttet til Løjtehus og mange lokale borgere, der stod klar, da besættelsesmagten kapitulerede. Hvis du har oplysninger, må du meget gerne kontakte arkivet.

Du kan også fortælle, hvad du ved om de billeder, der er i dette Glemmer Du. Skriv til arkivet på arkiv.hb@taarnby.dk og fortæl din egen historie.

TÅRNBY STADS- OG LOKALARKIV Du kan henvende dig til arkivet i bibliotekets åbningstid. Se åbningstider for biblioteket på www.taarnbybib.dk

TÅRNBY-RUMMET, HOVEDBIBLIOTEKET En del materiale kan du finde i Tårnby-rummet på Tårnby Hovedbibliotek, Kamillevej 10. De lokalhistoriske fotografier fra Tårnby kan du se på www.arkiv.dk

MIDT PÅ AMAGER OG KASTRUP GLAS på Kastrupgårdsamlingen, Kastrupvej 399
Se åbningstider på www.kastrupgaardsamlingen.dk

UDSTILLINGSCENTRET VED DIGET er åbnet med helt nye udstillinger på gården Ved Diget 26. Her kan du se lokalhistoriske udstillinger om Tårnby Kommune